

אלול התשע"א

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

פרשיות מקרא ביכורים ווידוי מעשרות

לפרשת כי תבוא

ולאלמנה ואכלו בשעריך ושבעו: (יג) ואמרת לפני ה' אלוקיך בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולאלמנה ככל מצותך אשר צויתני לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי:
6. דברים י"ב ו':

והבאתם שמה עלתיכם וזבחיכם ואת מעשרתיכם ואת תרומת ידכם...

7. רש"י על פי הספרי:
תרומת ידכם - אלו הביכורים, שנאמר בהם (כ"ו), ד' יולקח הכהן הטנא מידך...

8. דברים י"ב, י"א:
"והיה המקום אשר יבחר ה' א-להיכם בו לשכן שמו שם, שמה תביאו את כל אשר אנכי מצוה אתכם, עלותיכם וזבחיכם מעשרתיכם ותרומת ידכם..."
ובפסוקים יז-יח:
"לא תוכל לאכל בשעריך... ותרומת ידך. כי אם לפני ה' א-להיך תאכלנו במקום אשר יבחר ה'..."

9. דברים כ"ו ה-י:
(ה) וענית ואמרת לפני ה' אלוקיך ארמי אבד אבי ויחד מצרנמה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב: (ו) וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה: (ז) ונצעק אל ה' אלוקי אבותינו וישמע ה' את קלנו וירא את ענינו ואת עצמנו ואת לחצנו: (ח) ויוצאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרע נטויה ובמרא גדל ובאותות ובמפתים: (ט) ויבאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש: (י) ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי ה':

10. דברים ו' כ-כ"ה:
(כ) כי ישאלך בנך מחר לאמר מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלוקינו אתכם: (כא)

1. דברים כ"ו ט"ז:
(טז) היום הזה ה' אלוקיך מצוה לעשות את החקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך:

2. דברים י"ב, א':
"אלה החוקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות"

3. דברים י"א, כ"ו-כ"ט:
"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה... ונתת את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל"

4. דברים י"ד כ"ב-כ"ט:
(כב) עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה: (כג) ואכלת לפני ה' אלוקיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך למען תלמד ליראה את ה' אלוקיך כל הימים: (כד) וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלוקיך לשום שמו שם כי יברכך ה' אלוקיך: (כה) ונתתה בכסף וצרת הכסף בידך והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלוקיך בו: (כו) ונתתה הכסף בכל אשר תאונה נפשך בבקר ובצאן וביין ובשכר ובכל אשר תשאלך נפשך ואכלת שם לפני ה' אלוקיך ושמחת אתה וביתך: (כז) והלוי אשר בשעריך לא תעזבו כי אין לו חלק ונחלה עמך: (כח) מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה ההוא והנחת בשעריך: (כט) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך ואכלו ושבעו למען יברכך ה' אלוקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה:

5. דברים כ"ו, י"ב-י"ג:
(יב) כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום

ואת העושר החומרי הנובע ממנה, כי הארץ ופרותיה הם יסודות קיומנו הלאומי ועלינו להכיר אותם על פי מקורם ויעודם. שני הוידויים האלה קשורים איפוא בקשר הדוק אל הארץ שישראל עומדים אתה לרשתה ולפיכך המקום הראוי להם הוא בסוף מתן המצוות שהארץ ניתנת לצורך קיומן."

16. תנחומא, כי תבוא, א':

"היום הזה ה' אלוקיך מצוך לעשות" (דברים כ"ו, ט"ז). זש"ה "בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו" (תהלים צ"ה, ו'). והלא כריעה בכלל השתחויה והשתחויה בכלל כריעה, ומה ת"ל "נשתחוה" "נכרעה" "נברכה"? אלא, צפה משה ברוח הקודש וראה שבית המקדש עתיד ליחרב והבכורים עתידין ליפסק; עמד והתקין לישראל שיהיו מתפללין שלשה פעמים בכל יום, לפי שחביב תפלה לפני הקב"ה מכל מעשים טובים ומכל הקרבנות. שכך כתיב (שם קמ"א, ב') "תכון תפלתי קטרת לפניך, משאת כפי מנחת ערב".

ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים ויצאנו ה' ממצרים ביד חזקה: (כב) ויתן ה' אותות ומפֹתים גדלים ורעים במצרים בפרעה ובכל ביתו לעינינו: (כג) ואותנו הוציא משם למען הביא אתנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו: (כד) ויצגנו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' אלוקינו לטוב לנו כל הימים לחיתנו פְּהִיּוֹם הַזֶּה: (כה) וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלוקינו כְּאֲשֶׁר צִוְּנוּ:

11. משנה, פסחים קטז.:

ולפי דעתו של בן אביו מלמדו; מתחיל בגנות ומסיים בשבח, ודורש מ"ארמי אובד אבי" עד שיגמור כל הפרשה כולה. מתחיל בגנות ומסיים בשבח: מאי בגנות? רב אמר 'מתחלה עובדי עבודת גלולים היו אבותינו' (ושמואל) אמר 'עבדים היינו'.

12. דברים כ"ו י"ג-ט"ו:

(יג) ואמרת לפני ה' אלוקיך בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי ולגר ליתום ולאִלְמְנָה כְּכֹל מִצְוֹתַי אֲשֶׁר צִוִּיתִי לֹא עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכַחְתִּי: (יד) לֹא אֲכַלְתִּי בְּאֵזִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בְּעֲרַתִּי מִמֶּנּוּ בְּטֶמְאָה וְלֹא נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמַת שְׂמַעְתִּי בְּקוֹל ה' אֱלֹהֵי עֲשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִי: (טו) הִשְׁקִיפָה מִמַּעוֹן קִדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבְרַךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאָדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם וְצַבְתָּ לְבָב וּדְבַשׁ:

13. דברים ו' א':

"וזאת המצוה החקים והמשפטים אשר צוה ה' א- להיכם ללמד אתכם לעשות בארץ אשר אתם עוברים שמה לרשתה"

14. דברים כ"ו ט"ז-י"ט:

"היום הזה ה' א-להיך מצוך לעשות את החקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך ... את ה' האמרת היום להיות לך לא-להים... וה' האמירך היום להיות לו לעם סגלה... ולהיותך עם קדוש לה' א-להיך כאשר דבר"

15. רש"י בפתחת הפרשה:

"חלק המצוות שבמשנה תורה מתסיים בשני עינינים, מקרא ביכורים ויודי מעשרות, המצרפים את עובדות היסוד של ההיסטוריה הלאומית היהודית ואת כללי היסוד של התפקיד הלאומי היהודי, וכוללים אותם בשני וידויים. אמירת שני הוידויים האלה, אחת לשנה או אחת לשלש שנים תזכיר לכל יהודי את מקורו ההיסטורי הלאומי ואת התפקיד הלאומי הנובע מכך. שניהם קשורים לשתי מצוות שכבר נתבארו בתורה: ביכורים ומעשר. מצוות אלו מבטאות ע"י מעשי הודאה רבי תוכן רעיוני כיצד עלינו להעריך את ירושת הארץ